

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen
ympäristöterveydenhuollon
valvontasuunnitelma
vuosille 2020–2024
Päivitys vuodelle 2023

Toteuma vuonna 2023

SISÄLTÖ

1	Johdanto	1
2	Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet ja valvontasuunnitelmat.....	2
3	Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö	
4		
3.1	Toimialue	4
3.2	Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen.....	5
3.2.1	Valvontakohteiden riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen.....	8
3.2.2	Tarkastuksen sisältö ja valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet...	8
3.3	Koulutus.....	9
3.4	Valvontatietojärjestelmä ja tiedonkeruu	10
3.5	Viestintä	11
3.6	Valvonnan kustannukset ja maksullisuus	11
3.7	Varautuminen erityistilanteisiin	12
3.8	Näytteenottosuunnitelma ja laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	13
4	Valvonnan toimialat.....	14
4.1	Elintarvikevalvonta	14
4.2	Terveystensuojelulain mukainen valvonta.....	14
4.3	Tupakkalain mukainen valvonta	14
4.4	Eläinlääkintähuolto	14
5	Valvontasuunnitelman toteutumisen seuranta	14
5.1		
5.2		
6	Delegoinnit.....	18

LIITTEET:

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen elintarvikevalvonnan toteuma vuonna 2023

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelman toteuma vuonna 2023

Terveystensuojeluvalvonnan toteuma vuonna 2023

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin suunnitelma toteuma vuonna 2023

1 Johdanto

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi koskee Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumista vuoden 2023 osalta. Mikkelin seudun ympäristölautakunta hyväksyi ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmat vuodelle 2023 kokouksessaan 15.12.2022.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) edellyttävät kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Tämä suunnitelma koskee kaikkea ympäristöpalvelujen suorittamaa valvontaa elintarvikelain (23/2006) ja 1.4.2021 voimaan tulleen uuden elintarvikelain (297/2021), terveydensuojelulain (763/94), tupakkalain (549/2016), lääkelain (395/1987), eläinlääkintähuoltolain (765/2009), eläinsuojelulain (247/1996) sekä lain eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) mukaisesti.

Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan ympäristölautakunnassa seuraavan vuoden alussa. Arviointiin sisältyy mm. tarkastusten kattavuus, tarkastusten määrä valvontakohtedetypeittäin, resurssien riittävyys ja valvonnasta saadut tulot.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa tarkastellaan, kuinka kattavasti suunniteltu toiminta ja suunnitellut tarkastukset ovat toteutuneet. Toteutumisen yhteydessä tarkastellaan, onko kaikkien toimialojen valvontaa tehty kattavasti ja miten voimavarat eri toimialojen välillä ovat jakautuneet. Lisäksi arviointikriteereitä on myös valtakunnallisten ja omien painopistealueiden valvonnan toteutuminen. Mikäli suunnitelmassa asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, tuodaan toteutumisen arvioinnissa esille mahdollisia syitä ja tarvittavia toimenpiteitä.

[Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi lähetetään tiedoksi Itä- Suomen aluehallintoviranomaiselle VYHA-järjestelmän kautta 31.3.2024 mennessä, mutta elintarvikevalvonnan ja eläinlääkäripalveluiden välilehti tulee kuitenkin olla täytettynä jo 28.2.2024.](#)

Valvontaohjelman säädösperusta

- Elintarvikelaki (23/2006)
- Elintarvikelaki (297/2021)
- Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)
- Terveysuojelulaki (763/94)
- Tupakkalaki (549/2016)
- Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015)
- Valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006)
- Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)

Toteutumat on kirjattu suunnitelmaan kursiivilla ja sinisellä fontilla.

2 Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet ja valvontasuunnitelmat

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy.

Suunnitelmassa on otettava huomioon valvontaa ohjaavien keskusvirastojen valvontaohjelma sekä valvontasuunnitelma-asetuksen (665/2006) edellyttämä sisältö.

Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään tarkastusten sisältö, valvontakohtetyyppien tarkastustiheys, tarkastuksiin keskimäärin käytettävä aika, kunnan toimesta tapahtuva näytteiden otto ja tutkiminen sekä valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi. Valvontasuunnitelma on hyväksyttävä kunnan ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa toimielimessä ja toimitettava aluehallintovirastolle tiedoksi.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajan suojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

Tämä suunnitelma sisältää Mikkelin Seudun Ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon elintarvikelain, terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaiset valvontasuunnitelmat sekä eläinten hyvinvoinnin ja terveydenhuollon valvontaohjelman.

Yleisessä osassa on kuvattu valvontasuunnitelmaa ohjaavia säädöksiä ja suunnitelmalle asetettuja vaatimuksia sekä suunnitelmassa määritellyjä tavoitteita. Toimialakohtaiset suunnitelmat ovat liitteenä. Niissä on kuvattu yksilöidyt toimialakohtaiset suunnitelmat painopistealueista, toteutettavista tarkastuksista ja suunnitelluista tarkastusmääristä.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista on säädetty valtioneuvoston asetuksessa 664/2006. Asetuksen mukaan keskusviranomaisien tulee laatia ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä edellytetyn valvonnan kattava yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma. Keskusvirastojen valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on määritely yhteiset tavoitteet ja periaatteet.

Yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa laadittaessa kantavana ajatuksena on ollut tunnistaa ohjelmakauden haasteet ja tavoitteet. Ohjelmassa otetaan huomioon muun muassa hallitusohjelman sekä ministeriöiden ja keskusviranomaisten asettamat ympäristöterveydenhuoltoa koskevat linjaukset ja strategiset tavoitteet.

Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa huomioidaan yhteisessä ohjelmassa asetetut tavoitteet sekä annetaan tarkempia ohjeita muun muassa eri lakien perusteella tehtävien tarkastusten sisällöstä.

Edellisen valvontaohjelmakauden 2015–2019 teemana oli valvonnan vaikuttavuus. Valvonnan vaikuttavuutta on tärkeää edistää jatkuvasti mm. valvonnan riskiperusteisuudella ja valvonnan tehokkaalla kohdentamisella. Ohjelmakauden 2020–2024 teemana on yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö. Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman teemaa yhdenmukaisesta valvonnasta ja yhteistyöstä voidaan edistää seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

1. arviointi- ja ohjauskäynnit
2. viranomaisyhteistyö
3. yhteistyö toimijoiden kanssa
4. varautuminen

Keskusviranomaisten (Sosiaali- ja terveystieteiden lupavirasto Valvira ja Ruokavirasto) toimialakohtaiset painopisteet valvontaohjelmakauden eri vuosille on kuvattuna toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa.

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma 2020–2024 sisältää;

1. Elintarvikeketjun monivuotinen kansallisen valvontasuunnitelma 2015–2020, osat 1 ja 2 (päivitys vuodelle 2020)
2. Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma vuosille 2020–2024
3. Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma vuosille 2020–2024
4. sekä valtakunnallisen ohjelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista

Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (664/2006) säätää yksityiskohtaisemmin valvontaohjelmien sisällöstä. Yhteisessä valtakunnallisessa ohjelmassa määritellään keskusviranomaisten yleiset periaatteet

1. tarkastuksen sisällölle,
2. valvontakohdetyyppien riskinarvioinnille ja riskiluokitukselle sekä valvontakohdetyyppien tarkastustiheyksille,
3. valvontakohdetyypeittäin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävälle ajalle,
4. näytteenoton ja valvontaprojektien ohjaukselle,
5. ohjeet kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arvioimiseksi sekä
6. raportointiohjeelle.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2020–2024. Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon valtakunnalliset valvontaohjelmat sekä paikallinen

riskinarviointi. Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma sisältää liitteet, joissa on yksilöity eri toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat valvontakohteineen sekä valvontatiheyksineen. Toimialakohtaiset yksilöidyt valvontasuunnitelmat tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Vuonna 2023 Mikkelin seudun ympäristöpalveluihin ei tehty Aluehallintoviraston toimesta AJO-käyntiä. Suunniteltu käynti siirtyi vuodelle 2024. Ruokavirasto teki AJO-käynnin pienteurastamovalvontaan vuonna 2023,

3 Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

3.1 Toimialue

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut on aloittanut toimintansa 1.1.2005. Se hoitaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät Mikkelin, Mäntyharjun, Hirvensalmen, Pertunmaan sekä Kangasniemen alueella. Yhteistoiminta-alueen asukasmäärä on n. 67 882 asukasta.

Valvontaviranomaisena toimii Mikkelin seudun ympäristölautakunta, jossa on yhdeksän jäsentä; viisi jäsentä Mikkelistä sekä Mäntyharjusta, Kangasniemeltä, Hirvensalmelta ja Pertunmaalta yksi kustakin.

Kuva 1. Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimialue

3.2 Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen henkilöstömäärä oli vuoden 2023 alussa yhteensä 26 (23,6 htv), heistä 20 (17,6 htv) ympäristöterveydenhuollossa.

Vuoden 2023 lopussa ympäristöterveydenhuollon henkilötyömäärä oli terveysvalvonta 7 htv, kaupungineläinlääkäripraktikot 7,2 htv (0,5 htv täyttämättä), valvontaeläinlääkärit 2 htv, vastaanottoavustajat 1,1 htv, terveysvalvonnan johtaja 1 htv ja toimistosihiteeri 0,3 htv, eli yhteensä 18,6 htv.

Yksikkö täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita koskevan lain (410/2009) vaatimukset.

Taulukko 1: Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä oleva henkilöstö vuoden 2023 lopussa (muutokset kursivoilla)

Nimi	Virkanimike	Eriyisosaaminen/ vastuualue	Muuta
Maria Tirkkonen	terveysvalvonnan johtaja	Hallinto, toiminnan johtaminen, suunnittelu ja kehittäminen, laitosten valvonta	
Hanna Pasonen	ympäristöpäällikkö	terveysvalvonnan johtajan sijainen hallinnollisissa asioissa	
Antti Tukiainen	kaupungineläinlääkäri avustavat tehtävät vastaanotolla, Mikkeli	vastaava eläinlääkäri, peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu	
Mervi Lautsilta	vastaanottoavustaja-toimistosihiteeri	<i>avustavat tehtävät vastaanotolla, Mäntyharju toimistotyöt, laskutus, tilastointi</i>	50 %-50 %, 1.2.23 alkaen vastaanottoavustaja, 1.7.23 alkaen myös toimistosihiteeri.
Lasse Lähde	terveystarkastaja	Terveydensuojelutiimin vetäjä, vesiasiat (kesä 2022-), huoneistot, melu, tuholaiset	
Marko Nyysönen	terveystarkastaja	Terveydensuojelu, vesiasiat, asunisterveys	
Sanna Toivanen	terveystarkastaja	<i>Terveydensuojelu, Huoneistot, nikotiinivalmisteiden myyntilupa ja tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta</i>	<i>virkava-paalla 22.2.23 asti</i>
Anneli Tirkkonen	terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta	

Nina Gynther	terveystarkastaja	Elintarviketiimin vetäjä, <i>laitosvalvonta</i>	
Noora Pesonen	terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta	
Jarno Laitinen	terveystarkastaja	Terveydensuojelu, asumisterveys ja tupakkalain mukaiset tupakointikiellot asuntoyhteisössä	
Tuulia Kastevaara	kaupungin-eläinlääkäri	peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu	50 %, <i>27.2.23 asti</i>
Leena Riipinen	kaupungin-eläinlääkäri	peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu	<i>virkava-paalla 1.2.23 alkaen</i>
Sini Marjo	kaupungin-eläinlääkäri	peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu	100 %
Daniel Marin	kaupungin-eläinlääkäri	peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu, lihantarkastus	100 %
Salla Nuutinen	kaupungin-eläinlääkäri	peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu, lihantarkastus	70 %, <i>virka-vapaalla 31.7.23 alkaen</i>
<i>Kastanja Karenius</i>	<i>kaupungin-eläinlääkäri Mäntyharju</i>	<i>peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu</i>	100 %, <i>13.7.23 alkaen</i>
<i>Anni Valtonen</i>	<i>kaupungin-eläinlääkäri, Mikkeli</i>	<i>peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu</i>	100 %, <i>5.7.23 alkaen</i>
Veera Strömmer	valvontaeläinlääkäri	eläinsuojelu, eläintautivalvonta, sivutuotevalvonta, alkutuotantovalvonta	<i>virkava-paalla 4.9.2023 asti</i>
<i>Arja Seppä</i>	valvontaeläinlääkäri	eläinsuojelu, eläintautivalvonta, sivutuotevalvonta, alkutuotantovalvonta	<i>9.1.2023 alkaen</i>
Minna Talka	laitosapulainen	avustavat tehtävät vastaanotolla, Mikkeli	58 %
Anne Salmi	toimistos sihteeri		1.7.2023 asti
<i>Antti Äikäs</i>	<i>terveystarkastaja</i>	<i>Terveydensuojelu, huoneistot, tupakkavalvonta</i>	<i>viransijainen 22.2.23 asti</i>
<i>Maria Närhinen</i>	<i>valvontaeläinlääkäri</i>	eläinsuojelu, eläintautivalvonta, sivutuotevalvonta, alkutuotantovalvonta	<i>viransijainen 31.1.2023 asti</i>

<i>Inkeri Vesala</i>	<i>terveystarkastaja</i>	<i>eläinsuojelu</i>	<i>määräaikainen 31.1.23 asti</i>
<i>Sirkku Penttinen</i>	<i>vastaanottoavustaja</i>	<i>avustavat tehtävät vastaanotolla, eläinlääkintähuollon toimistotehtävät, Mäntyharju</i>	<i>määräaikainen 31.1.23 asti</i>
<i>Sari Björnholm</i>	<i>terveystarkastaja</i>	<i>elintarvikevalvonta</i>	<i>viransijainen 12.9.2022-3.9.2023</i>
<i>Linda Haikkola</i>	<i>kaupungin-eläinlääkäri</i>	<i>peruseläinlääkintähuolto, kiireellisen eläinlääkäriapu</i>	<i>viransijainen 31.5.2023 asti</i>
<i>Silja Väyrynen</i>	<i>kaupungin-eläinlääkäri</i>	<i>peruseläinlääkintähuolto, kiireellisen eläinlääkäriapu</i>	<i>50 %, 1.9.23 alkaen</i>

Suunnitelmallisiin tarkastuksiin voidaan käyttää ainoastaan osa käytettävissä olevasta kokonaistyöpanoksesta. Muu työaika kuluu mm. akuutteihin tarkastuksiin, valitusten käsittelyyn, neuvontaan, ohjaukseen, hakemusten ja ilmoitusten käsittelyyn, koulutukseen ja erilaisiin hallinnollisiin tehtäviin. Osa tästäkin työstä on toimialakohtaisiin suunnitelmiin kirjattua suunnitelmallista mutta muuta kuin tarkastustyötä.

Vuoden aikana suoritettavien tehtävien määrää on vaikea etukäteen ennakoida, mutta on arvioitu, että valvontaan tarvittava kokonaistyöpanostarve on keskimäärin 2–3 kertaa valvontakohteiden tarkastuksiin tarvittava aika. Ympäristöterveydenhuollon terveystarkastuksen resurssien jakautumien on kuvattu taulukossa 2.

Taulukko 2. Suunnitelma vuoden 2023 käytettävissä olevien resurssien jakautuminen terveystarkastuksessa

	<i>Valvonnan resurssit/ htpv</i>
<i>Elintarvikevalvonta</i>	<i>660</i>
<i>Terveystarkastuksen valvonta</i>	<i>830</i>
<i>Tupakkavalvonta</i>	<i>50</i>
<i>yht.</i>	<i>1 540 (7 hlö*220 tpv)</i>

Toimialakohtaisia valvontasuunnitelmia ja valvontatiheyksiä laadittaessa on käytetty keskusvirastojen antamia ohjeita.

3.2.1 Valvontakohteiden riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen

Valtakunnallisissa valvontaohjelmissa on omat riskinarviointimallit, joiden perusteella on erilaisille valvontakohteille annettu tarkastustiheydet. Valvontasuunnitelmassa on suunniteltu tarkastustiheydet ja arvio tarkastusten kestosta valvontakohdetyypeittäin.

Tarkastustiheydet on määritetty kohdetyyppikohtaisen riskiluokituksen perusteella ja apuna on käytetty keskushallinnon laatimia ohjeita. Tarkastustiheyttä määritettäessä otetaan lisäksi huomioon toiminnan laajuus ja olosuhteet sekä toimintatavat.

3.2.2 Tarkastuksen sisältö ja valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet

Valvonta-asetuksen mukaan kunnan valvontasuunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika. Tarkastuksia tehtäessä käytetään apuna keskusviraston valvontaohjeita, tarkastuslistoja sekä malliasiakirjoja. Suunnitelmallisen valvonnan tulee perustua riskinarviointiin.

Yksittäisen valvontakohteen riskinarvioinnissa ja tarkastustiheyden määrittelyssä on otettu huomioon toimialakohtaisissa valtakunnallisissa valvontaohjelmissa valvontakohdetyypille määritetty riskiluokka sekä toiminnanharjoittajan omavalvonnan tai muun omaehtoisen valvonnan taso, henkilökunnan asiantuntemus, aikaisempi valvontahistoria sekä tilat, olosuhteet ja varustuksen kunto.

Valvontakohdetta voi koskea useampi ympäristöterveydenhuollon toimialakohtainen valvontasuunnitelma. Valvontakohteiden tarkemmat tarkastustiheydet on määritetty toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa.

Tarkastuksella tarkoitetaan valvontaviranomaisen säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää valvontakohteen tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimuksenmukaisuus. Tarkastus voi sisältää näytteenottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palvelujen terveellisyyden, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, olosuhteisiin, toimintatapoihin, tuotteisiin ja asiakirjoihin.

Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus, joka annetaan tiedoksi tarkastuskohteelle ja muille asianosaisille. Havaintojen ja toimenpidekehotusten sisällöstä tulee mahdollisuuksien mukaan informoida heti tarkastuksen aikana.

Tarkastusten yleinen sisältö eri toimialoilla:

1. **elintarvikevalvonta**; tavoitteena tarkastaa kohteessa tilojen ja toiminnan vaatimuksenmukaisuus, osa tehdään ennalta ilmoittamatta.
2. **terveydensuojelulain mukainen valvonta**; tavoitteena tarkastaa kohteessa tilojen ja toiminnan vaatimuksenmukaisuus, yleensä tarkastuksesta sovitaan ennakoon

3. **tupakkalain mukainen valvonta**; tavoitteena tarkastaa vähittäismyyntipaikoissa myynnin lainmukaisuus ja ohjeiden noudattaminen, tupakointitiloissa tilojen vaatimusten mukaisuus

Tarvittaessa tehdään uusintatarkastus vaadittujen toimenpiteiden valvomiseksi. Tarkastuskertomukset tallennetaan vuoden 2019 alussa käyttöön otettuun valtakunnalliseen VATI-ohjelmaan (Ympäristöterveydenhuollon toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä)

Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä. Tarkastukseen tulee kirjata, minkä lain perusteella tarkastus on tehty.

Tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehtävän tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautumiseen kuluva aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Tarkastuksen yksityiskohtainen sisältö on kuvattu keskusvirastojen antamissa ohjeissa sekä laatukäsikirjassa.

3.3 Koulutus

Henkilöstön koulutusta pyritään kohdentamaan siten, että jokainen tarkastaja osallistuu ensisijaisesti koulutuksiin, jotka käsittelevät hänen erityisaluettaan.

Valvontahenkilöstön koulutukseen panostetaan suunnitelmakaudella osallistumalla sekä alueellisiin että valtakunnallisiin toimiala- ja tehtäväkohtaisiin koulutuksiin. Aluehallintovirasto ja keskusvirastot järjestävät koulutuspäiviä, joilla käsitellään lainsäädännön uudistuksia sekä muita ajankohtaisia asioita. Näitä koulutuksia järjestetään yhä useammin videoyhteytenä ja se vähentää osallistumiskustannuksia ja mahdollistaa useamman henkilön osallistumisen koulutukseen.

Ympäristöpalvelujen tavoitteen mukaan jokainen työntekijä osallistuu vuoden aikana vähintään kahdeksaan koulutuspäivään. Koulutukset suunnitellaan ensisijaisesti oman vastuualueen ja käytännön tehtävien mukaan. Koulutustarvetta arvioidaan kehityskeskustelujen yhteydessä.

Koulutus suunnitellaan niin, että henkilöstö osallistuu tehtäväjaon mukaiseen koulutukseen. Ulkopuolisen koulutuksen lisäksi yksikön omissa palaverieissa käsitellään lainsäädännön muutoksia ja laintulkintaa sekä valvonnan ongelmata-pauksia.

Koulutuksen toteutumista seurataan vuosittain henkilötasolla.

Terveystarkastajat ja terveystarkastuksen johtaja ovat osallistuneet koulutuksiin, lähinnä etänä. Suurin osa terveystarkastajien koulutuksista oli Ruokaviraston järjestämiä.

Praktikkoeläinlääkäreistä kaksi osallistui Eläinlääkäripäiville.

3.4 Valvontatietojärjestelmä ja tiedonkeruu

Kaikki tiedossa olevat valvontakohteet Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen alueella on kirjattu valtakunnalliseen VATI-järjestelmään (Ympäristöterveydenhuollon toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä). Ohjelma on otettu käyttöön vuoden 2019 alussa. Tietojärjestelmään kirjataan kohdekohtaisesti suoritettut tarkastukset.

Kohteiden ilmoitukset ja mahdolliset hyväksymispäätökset käsitellään kaupungin yhteisellä CaseM-asiakirjaohjelmalla, jonne päätökset arkistoituvat. Myös tarkastuspöytäkirjat arkistoidaan CaseM-järjestelmään arkistointisuunnitelman mukaisesti. Arkistointitapa on sähköinen.

Elintarvikevalvonnan raportointi toteutuu osin automaattisesti Vati - ohjelmasta Ruokavirastolle, joka pitää valtakunnallista rekisteriä elintarvikevalvonnan valvontakohteista. Sähköinen tiedonkeruu on laajentunut myös muuhun ympäristöterveydenhuoltoon ja mm. terveydensuojelulainmukaiset suoritteet siirtyvät suoraan keskusviraston käyttöön. Varsinainen vuosiraportointi tehdään VYHA-järjestelmän kautta.

Ruokaviraston Vati-järjestelmän käyttöönotto on jatkunut edelleen vuonna 2023. Alkuvaikeuksien jälkeen Vati-ohjelma toimii hyvin.

Vuonna 2023 terveystarkastajat ovat laskuttaneet kaikki ulkoiset laskut Vatin kautta. Mikkelin kaupungin sisäiset laskut tulevat myös Vati-järjestelmästä, mutta laskutuksen käsittelyn hoitaa toimistos sihteeri, koska laskujen siirto myyntireskontraan ei onnistu käytössä olevalla järjestelmällä.

LaatuNet-laaturjärjestelmän käyttöönotto terveysvalvonnassa

Ympäristöterveydenhuollon terveysvalvonnan järjestelmällinen laadunhallinta aloitettiin vuoden 2021 alusta ottamalla käyttöön valtakunnallinen Envirovetin LaatuNet-laaturjärjestelmä. Tavoitteena on valtakunnallisesti yhdenmukaistaa ja kehittää toimialan laadunhallintaa asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti.

Elintarvikelaki ja EU:n valvonta-asetus edellyttävät valvontayksiköitä tekemään sisäistä oman toiminnan laadunhallintaa. Siihen kuuluvat sisäiset ja ulkoiset auditoinnit, poikkeamien havainnointi ja korjaavien toimenpiteiden kirjaaminen.

Ympäristöterveydenhuollon sisäiset auditoinnit on aloitettu. Sisäiset auditoinnit on tehty vuonna 2021 suunnitelman mukaisesti seuraavista osa-alueista neljä auditointia: terveydensuojelulain mukaisten ilmoitusten käsittely, elintarvikelain 13 § mukaisen ilmoituksen käsittely, ulkoinen laskutus ja sisäinen laskutus. Vuonna 2022 sisäisiä auditointeja ei tehty resurssipulan vuoksi. Vuonna 2022 oli tarkoitus tehdä sisäiset auditoinnit tupakan myyntiluvan käsittelystä ja epidemiaselvityksistä. *Vuonna 2023 sisäinen auditoinnin teemana oli "Asunnontarkastusprosessi sisäilmaongelmatapauksissa".*

Helmikuussa 2022 tehtiin ensimmäinen johdon katselmus, jossa käytiin läpi laatuimmin toiminta vuonna 2021. Yksikön toiminta oli pääsääntöisesti vaatimusten mukaista. *Vuonna 2023 ei tehty johdon katselmusta.*

Vuonna Aluehallintoviraston vuodelle 2023 suunnittelema arviointi- ja ohjauskäynti siirtyi aluehallintovirastosta johtuvista syistä helmikuulle 2024.

Ruokavirasto teki valvonnan arviointi- ja ohjauskäynnin pienteurastamoon joulukuussa 2023.

3.5 Viestintä

Mikkelin kaupungin www-sivuilla www.mikkeli.fi kerrotaan ympäristöterveydenhuollon eri osa-alueista ja toiminnan järjestämisestä. Ympäristöpalvelujen sivuilta löytyy valvonnassa käytettävät lomakkeet sekä erilaisia ohjeita. Sivuille voidaan päivittää ympäristöterveydenhuollon ajankohtaisia asioita. Jäsenkuntien www-sivuilta tulee olla toimiva linkki ympäristöpalveluiden kotisivuille.

Kohdekohtaisessa tiedottamisessa käytetään apuna tietojärjestelmän kohdetietoja. Kiireellisissä tapauksissa yhteyttä otetaan puhelimitse tai paikan päälle tapahtuvalla käynnillä.

Kiireellisissä takaisinvetotapauksissa käytetään lähinnä puhelinta. Ympäristöterveydenhuollon erityistilanteissa tiedotetaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella jakamalla tiedote joka kotiin, paikallisradion, lehdistön ja internetin välityksellä. Epidemiatilanteissa tapahtuvasta viestinnästä vastaa epidemiatyöryhmä sovitun työnjaon mukaisesti.

Myös normaaliajan toiminnasta, esim. toteutetuista projekteista pyritään tiedottamaan paikallisissa lehdissä sekä internet sivuilla. Koko henkilöstö osallistuu viestintään mm. neuvonnalla ja opastuksella sekä tiedottamalla erityisalansa asioista tiedotusvälineissä.

Viestinnän onnistuminen testattiin norovirus-epidemiassa loppuvuonna 2021 yhteistyö toimii hyvin Mikkelin kaupungin viestinnän, Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden sekä Essoten kanssa.

Mikkelin koulujen laajassa tortilloihin liittyneen ruokamyrkytyksen tiedottamisessa Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden elintarvikevalvonta teki tiivistä yhteistyötä Mikkelin kaupungin viestinnän, Etelä-Savon hyvinvointialueen, Ruokaviraston ja Terveysten- ja hyvinvointilaitoksen (THL) kanssa.

3.6 Valvonnan kustannukset ja maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista ja näytteenotoista on perittävä kunnan ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu. Maksu peritään myös määräysten noudattamatta jättämisen

vuoksi tehtävistä uusintatarkastuksista, näytteenotoista sekä muista toimenpiteistä.

Maksujen perimisestä on säädetty terveydensuojelulain 50 §:n 2-4 momenteissa, elintarvikelain 72 §:ssä sekä tupakkalain 25a §:ssä. Maksut on määritetty niin, että ne vastaavat enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia lukuun ottamatta tupakan myyntilupamaksuja. Vuoden 2022 alusta tuli myös voimaan Elintarvikelain mukaisen valvonnan perusmaksu, joka on 150 euroa toimijaa kohti.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan suunnitelmallisuuden ja maksullisuuden lisäämisen tarkoituksena on ollut tehostaa ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön edellyttämää kunnallista valvontaa sekä lisätä valvonnasta perittäviä maksuja kunnan ympäristöterveydenhuollon voimavarojen turvaamiseksi. Tavoitteena on, että valvonnasta saadut tulot varmistavat valvonnan riittävät resurssit ja tukevat ympäristöterveydenhuollon toiminnan kehittämistä.

Ympäristöterveydenhuollon vuoden 2021 alussa voimaantullut maksutaksa hyväksyttiin ympäristölautakunnassa 16.12.2020 ja päivitettiin 9.5.2021 sekä 13.10.2021. [12.10.23 § 88 tehtiin maksutaksan päivitys, joka on voimassa 1.1.2024 alkaen.](#) Aikaisempi maksutaksa oli vuodelta 2018. Maksutaksa on nähtävissä Mikkelin kaupungin nettisivuilla.

Viimeisin päätös maksutaksasta:

[https://mikkeli.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Mikkelin_seudun_ympaumlristoumllautakunta/Kokous_12102023/Ymparistoterveydenhuollon_maksutaksa_202\(62600\)](https://mikkeli.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Mikkelin_seudun_ympaumlristoumllautakunta/Kokous_12102023/Ymparistoterveydenhuollon_maksutaksa_202(62600))

3.7 Varautuminen erityistilanteisiin

Ympäristöterveydenhuolto on laatinut toimialueitaan koskevan erillisen valmiussuunnitelman erityistilanteiden varalle. Suunnitelmassa käsitellään ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ja toimintavalmiuksia erityistilanteissa, kuten epidemioissa, kemikaalivaaroissa sekä myrkytyspäilyissä.

Elintarvikkeiden ja talousveden aiheuttamien epidemioiden hoidossa toimitaan ruokamyrkytysepidemioita koskevan suunnitelman mukaan. Elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvittämistä varten on vuonna 2017 muodostettu uusi yhteinen selvitystyöryhmä Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän kanssa. Lisäksi epidemioiden selvittelyssä noudatetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Ruokaviraston ja Valviran ohjeita.

Ympäristöterveydenhuollon varautumissuunnitelmien päivitys tehtiin vuoden 2021 aikana ja päivitystä on jatkettu vuoden 2022 ja [2023](#) aikana.

Ympäristöterveydenhuollon viranhaltijat ovat osallistuneet Etelä-Savon

riskinarviointi- ja varautumistyöhön.

Vuoden 2023 talousarviossa on varattu laboratoriotutkimuksia varten 20.000 €.

Määrärahaa käytetään mm. seuraavien viranomaisnäytteiden laboratoriotutkimuksiin:

1. elintarvikkeita koskevat valitukset
2. verkostovettä ja uimavettä koskevat valitukset
3. ruokamyrkytys- ja vesiepidemia epäilyt
4. valvonnan omat, tutkimusprojekteihin liittyvät näytteet

Viranomaisnäytteiden näytteenotto tapahtuu valvontaviranomaisen toimesta. Valvontakohteiden maksamien näytteiden ottamisesta laskutetaan ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukaisesti.

Valvontakohteet maksavat itse mm. seuraavat näytteet:

1. omavalvonnan varmistamiseksi otettavat näytteet
2. pienten vesilaitosten mm. elintarvikehuoneistojen omien kaivojen vesinäytteet
3. vesilaitosten vesinäytteet
4. uimahallien allasvesinäytteet
5. uimarantojen vesinäytteet
6. yksityisten kaivojen vesinäytteet
7. terveydensuojelulain nojalla valvottavista huoneistoista otetut materiaali- ja sisäilmanäytteet

Yksityistä kaivonomistajaa neuvotaan ottamaan vesinäyte itse. Terveystarkastaja voi ottaa näytteen erityistapauksissa. Pyynnöstä toteutettavasta näytteenotosta peritään hyväksytyt taksan mukainen maksu.

Vesi- ja elintarvikenäytteet tutkitaan Ruokaviraston hyväksymässä akkreditoituissa laboratorioissa, pääasiassa Eurofins OY laboratorion eri toimipisteissä. Epidemiaselvitystilanteessa voidaan käyttää Ruokaviraston sekä Tullin laboratorioita.

Sisäilma- ja rakennusmateriaalinäytteet lähetetään Työterveyslaitoksen laboratorioon Kuopioon tai Helsinkiin, THL:n laboratorioon Kuopioon tai Oulun Sisäilmatuutkimuksen laboratorioon. Tarvittaessa käytetään myös muita akkreditoituja laboratorioita.

Sopimus Eurofins Oy:n kanssa on uusittu ja on allekirjoitettu 8.2.2021. Se on voimassa kahden vuoden ajan ja lisäksi siinä on vuoden optio. *Sopimus päättyy 31.12.2023. Laboratoriopalvelut kilpailutettiin loppuvuonna 2023 ja palveluntuottajaksi valikoitui Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy. Uusi sopimus tuli voimaan 1.1.2024.*

4 Valvonnan toimialat

4.1 Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnasta on laadittu oma erillinen valvontasuunnitelma

4.2 Terveydensuojelulain mukainen valvonta

Terveydensuojelusta on laadittu oma erillinen valvontasuunnitelma

4.3 Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta

Tupakka- ja lääkelain mukaisesta valvonnasta on laadittu oma erillinen valvontasuunnitelma

4.4 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollosta on laadittu oma erillinen suunnitelma, Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin suunnitelma.

5. Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutuminen

Ympäristölautakunta hyväksyi Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman vuodelle 2023 Mikkelin Seudun Ympäristöpalvelujen toiminta-alueelle kokouksessaan 15.12.2022. Valvontasuunnitelma käsittää ympäristöterveydenhuollon kaikki osa-alueet eli elintarvikevalvonnan, terveydensuojelun, tupakka-valvonnan ja eläinlääkintähuollon.

Valvontasuunnitelman toteutumista tulee arvioida vuosittain ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa monijäsenisessä toimielimessä.

Vuoden 2023 valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan Mikkelin seudun ympäristölautakunnassa 22.2.2024.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi lähetetään tiedoksi Itä- Suomen aluehallintoviranomaiselle 31.3.2024 mennessä VYHA-järjestelmän kautta.

Valvontasuunnitelma jakautuu toimialoittain erillisiin liitteisiin. Valvontasuunnitelman toteutumisen toteutumaraportit on laadittu erikseen elintarvikevalvonnalle, terveydensuojeluvälvonnalle, tupakkavalvonnalle sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin suunnitelmalle.

Suoritteiden toteumat ovat toteutumaraportin taulukossa 3, s. 17.

5.1. Terveysvalvonta

Terveysvalvonnan toiminta toteutui pääosin palvelusuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmallisen tarkastuksissa ei tarkastustavoitteeseen päästy.

Terveysvalvonnan suunnitelmallisen valvonnan määrä jäi 50 %:iin asetetusta tavoitteesta. Suunnitelmallisen valvonnan toteutumaprosentti oli terveydensuojelussa 63 % (169 kpl) ja elintarvikevalvonnassa 45 % (182 kpl).

Vuoden 2022 alusta voimaan tullut valvonnan perusmaksu-uudistus on vienyt edelleen paljon edelleen aikaa etenkin elintarvikevalvojen aikaa valvontakohde-rekisterin päivittämisen ja maksuperusteiden selvittämisen vuoksi. Vuoden 2023 aikana on myös ollut useita väitteisiä elintarvikevälitteisiä epidemioita, joista laajin oli tortilloihin liittyvä ruokamyrkytys kouluruokailussa Mikkeliissä.

Juomaveden jakeluun liittyviä häiriötilanteita tai vesivälitteisiä epidemioita ei ole ollut vuoden 2023 aikana.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut teetti kaksi elintarvikevalvontaan kohdistuvaa AMK-opinnäytetyötä talvella 2022–2023. Työt kohdistettiin oman valvonta-alueen (Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa) toimi- paikkoihin. Toinen työ käsitteli kahvilatuotteiden gluteenittomuutta ja toinen työ nautintavalmiiden ranskanperunoiden akryyliamidipitoisuutta.

Terveystarkastuksessa on aloitettu opinnäytetyö, jonka vesiosuuskuntien desinfiointivalmiuden kartoitus ja kehittäminen.

Harjoittelijoille on pyritty tarjoamaan mahdollisuuksia saada suoritettua opintoihinsa kuuluvan harjoittelun sekä opinnäytetyön. Harjoittelijoita on ollut terveystarkastuksessa ja eläinlääkintähuollossa.

Vuonna 2021 aloitettiin EnviroVet Oy:n tarjoaman LaatuNet-laadunhallintajärjestelmän perusteellisempi käyttö ja sisäiset auditoinnit terveystarkastuksessa. Yksi sisäinen auditointi tehtiin, aiheena asunnontarkastusprosessi sisäilmaongelmatapauksessa.

Vuoden 2024 alussa saatu lisäterveystarkastajan virka tulee parantamaan etenkin elintarvikevalvonnan resursseja.

5.2. Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollossa on ollut hyvä tilanne koko vuoden 2023 valtakunnallisesta eläinlääkäripulasta huolimatta. Eläinlääkäripalvelut on saatu turvattua 24/7 kaikissa jäsenkunnissa. Kesäaikana saatiin hyvin eläinlääkärien sijaisia. Praktikkoeläinlääkäreiden työsidonnaisuutta ja työnkuormitusta on saatu vähennettyä teettämällä osa viikonloppu- ja juhlapyhäpäivystyksistä ulkopuolisilla päivystäjillä.

Myös valvontaeläinlääkäreiden resurssitilanne on ollut hyvä koko vuoden 2023. Eläinlääkintähuollossa on ollut myös harjoittelijoita.

Eläinlääkintähuollon palvelusuunnitelma toteutui suunnitellusti valtakunnallisesta eläinlääkäripulasta huolimatta. Pieneläinkäyntejä vastaanotolla oli yhteensä 7269 kpl, tilakäyntejä 1276 kpl, kaupungineläinlääkäreiden tekemiä virkamatkoja 159 kpl (lihan-tarkastus 139 kpl) ja valvontaeläinlääkäreiden virkamatkoja 247 kpl Eläinlääkäriin käynnit vastaanotolla ja tilakäynnit ovat vähentyneet jonkin verran viime vuodesta.

Taulukko 3

Toteutuneet terveystarkastukset (suunnitelmallinen valvonta) ja eläinlääkintähuollon suoritteet vuonna 2023

	TP 2019	TA 2020	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	Toteuma% Toteutuma 2023 verrattuna talous- arvion tavoitteisiin
Terveystarkastukset (suunnitelman mukaiset)	417	750	259	383	251	251	50 %
Eläinlääkintähuollon virkatehtävät ja sairausmatkat	1 879	1 900	1 878	1975	1798	1703	89 %
Vastaanotolla hoidetut pieneläimet	6529	5500	6167	7806	7523	7269	121 %

Vuoden 2023 toiminta on kuvattu tarkemmin erillisissä toteutumaraporteissa, jotka on laadittu erikseen elintarvikevalvonnalle, terveydensuojeluvalvonnalle, tupakkavalvonnalle sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin suunnitelmalle.

6 Delegoinnit

Mikkelin seudun ympäristölautakunta on hyväksynyt kokouksessaan 15.9.21 § 87 § Ympäristölautakunnan toimivallan siirtäminen lautakunnalta ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoille 2021–2025

[Ympäristölautakunnan toimivallan siirtäminen lautakunnalta ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoille 2021-2025 | Mikkeli \(cloudnc.fi\)](#)